

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/153/153/97

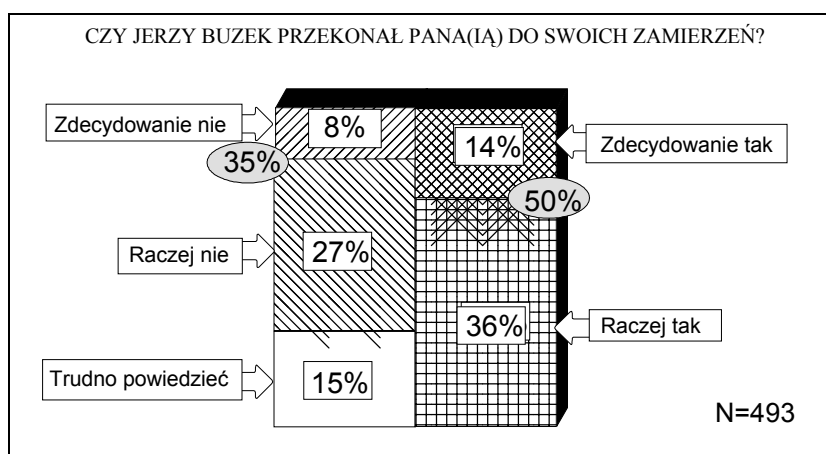
OCENA SEJMOWEGO WYSTĄPIENIA PREMIERA JERZEGO BUZKA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Znajomość *exposé* premiera Jerzego Buzka zadeklarowało 43% ogółu badanych. Wśród tych, którzy znali to wystąpienie, 53% oceniło je pozytywnie, a 37% negatywnie.
- ◆ Ocena tego wystąpienia zależna jest od stosunku do partii tworzących rząd, a także od poglądów politycznych respondentów. Zwolennicy ROP przyjęli je znacznie lepiej niż elektorat UW. Z kolei opinie sympatyków UW są zbliżone do opinii wyborców PSL.
- ◆ Wśród ankietowanych deklarujących znajomość wystąpienia premiera przeważają ci, którzy uznali, że szef rządu przekonał ich do swoich zamierzeń.

- ◆ Wśród tych, którzy stwierdzili, że Jerzy Buzek przekonał ich do zamierzeń rządu, były też znaczące grupy zwolenników partii opozycyjnych.

Po sejmowym *exposé* premiera Jerzego Buzka, przedstawiającym główne kierunki polityki nowego rządu, pytaliśmy ankietowanych o zainteresowanie tym wystąpieniem i jego ocenę¹.

O *exposé* Jerzego Buzka słyszało ponad dwie piąte (43%) ogółu badanych. Warto przypomnieć, że w przypadku sejmowego wystąpienia Waldemara Pawlaka z listopada '93² osób takich było znacznie więcej (71%). Wskazuje to na mniejsze obecnie społeczne zainteresowanie konkretnymi zamiarami rządu niż po poprzednich wyborach parlamentarnych. Pośrednio może jednak także świadczyć o tym, że ostatnia kampania wyborcza, a następnie zmiana układu politycznego nie rozbudziły tak silnych oczekiwań społecznych jak cztery lata temu.

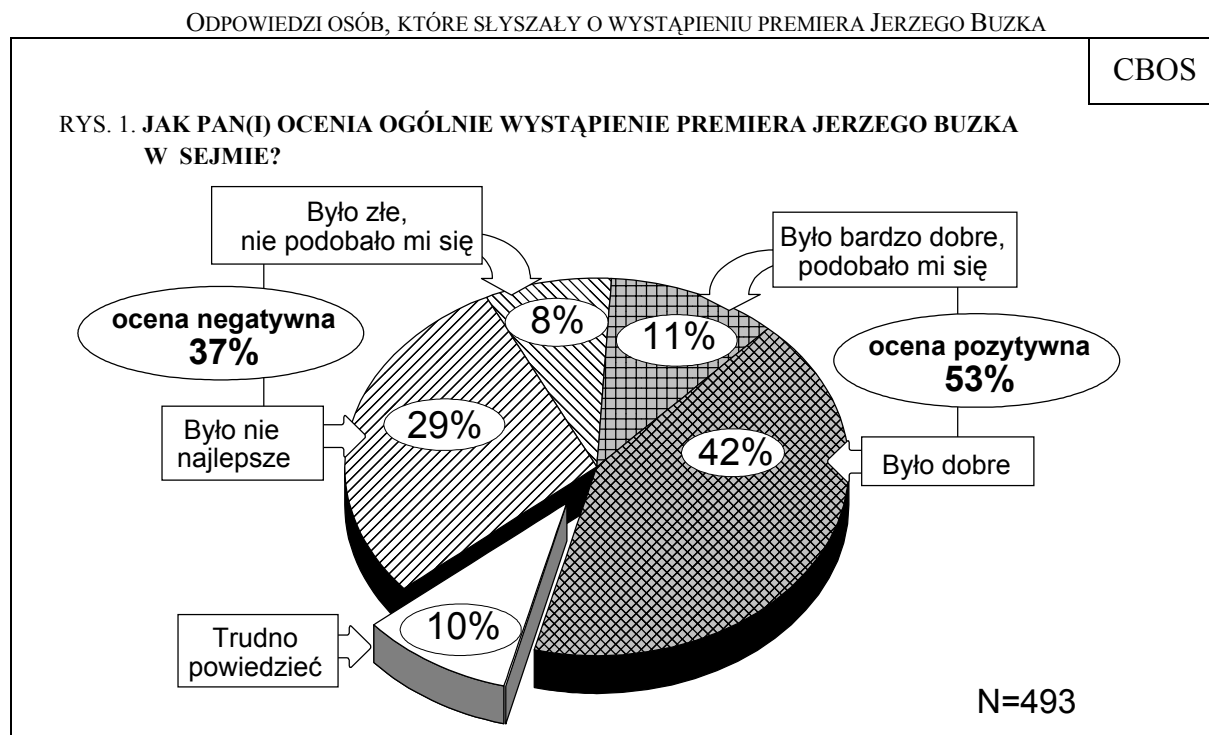
Zainteresowanie *exposé* premiera było największe wśród badanych z wyższym wykształceniem, należących do kadry kierowniczej lub inteligencji, osiągających najwyższe dochody *per capita* i zadowolonych z własnej sytuacji materialnej. Częściej niż inni interesowali się nim także badani powyżej 35 roku życia, mieszkańcy miast średnich i dużych, respondenci z wykształceniem średnim. Najmniejsze zainteresowanie odnotowaliśmy wśród bezrobotnych, gospodyń domowych, robotników niewykwalifikowanych i rolników. Nie różnicowały go natomiast poglądy polityczne ankietowanych³.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (90) zrealizowano w dniach 20-25 listopada '97 na 1159-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

² Por. komunikat CBOS „Stosunek do rządu Waldemara Pawlaka i ocena sejmowego wystąpienia premiera”, listopad '93.

³ Patrz tabele aneksowe.

Badanych, którzy deklarowali znajomość sejmowego wystąpienia premiera, pytaliśmy o jego ocenę.

Ocena *exposé* premiera Buzka jest bardzo silnie związana z poglądami politycznymi⁴ badanych, a także z ich udziałem w praktykach religijnych⁵. Pozytywnie oceniło je trzy czwarte ankietowanych deklarujących poglądy prawicowe, natomiast krytycznie wypowiedziało się niemal dwie trzecie respondentów o poglądach lewicowych. Oceny wystąpienia są tym lepsze, im częściej ankietowani uczestniczą w praktykach religijnych. Pozytywne oceny były także stosunkowo częste w grupie prywatnych przedsiębiorców⁶, a jednocześnie wśród badanych uzyskujących najniższe dochody.

Ponieważ przyjęcie *exposé* premiera Buzka uzależnione było przede wszystkim od poglądów politycznych, warto przyjrzeć się bliżej, jak oceniali je wyborcy poszczególnych partii. Szczególnie interesujące może być to, jak odebrali je ci, którzy nie uczestniczyli we wrześnieowych wyborach parlamentarnych.

⁴ V Cramera=.304.

⁵ V Cramera=.289.

⁶ Grupa prywatnych przedsiębiorców wśród znających to wystąpienie była bardzo nieliczna, niemniej zależność ocen od przynależności społeczno-zawodowej jest istotna statystycznie (V Cramera=.200).

Tabela 1

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych N=493	Ocena wystąpienia premiera		
	pozytywna	negatywna	Trudno powiedzieć
UP*	36	50	14
UW	48	38	14
AWS	87	10	3
SLD	18	72	10
PSL*	51	43	6
ROP*	73	21	6
Nie głosujący	43	44	13

V Cramera=.381
 * Do danych dotyczących elektoratów UP, PSL i ROP należy podchodzić bardzo ostrożnie, gdyż wyborcy tych partii poinformowani w omawianej sprawie stanowili bardzo nieliczne grupy.

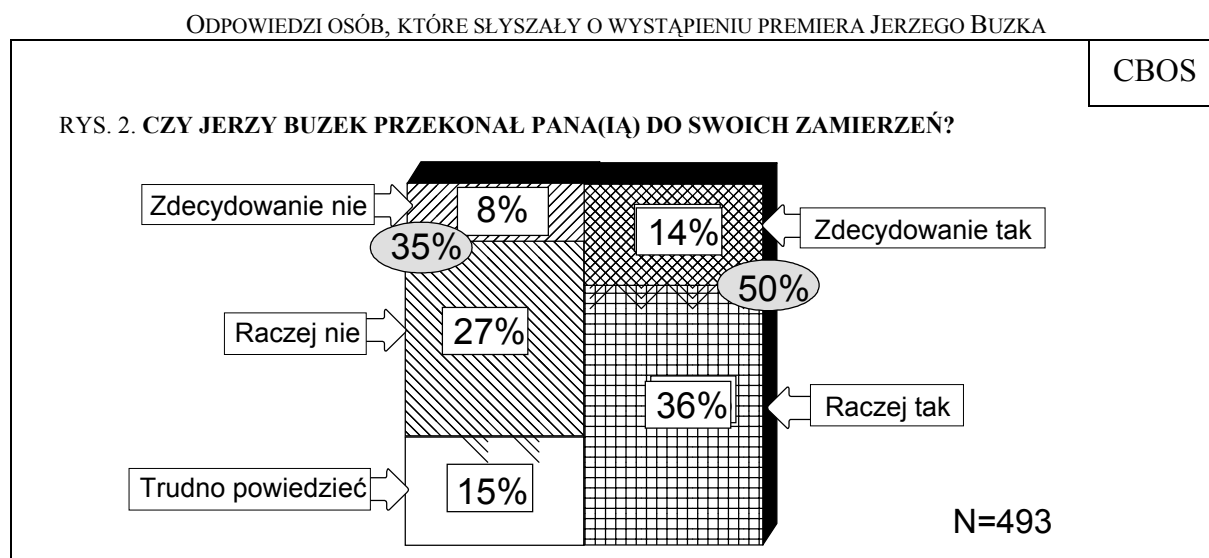
Jak się okazuje, przyjęcie sejmowego wystąpienia Jerzego Buzka uzależnione było zarówno od poglądów politycznych, jak i od sympatii partyjnych związanych z tworzącym rząd układem politycznym. Wydaje się jednak, że większe znaczenie mają w tym przypadku poglądy polityczne niż sympatie partyjne. W elektoracie opozycyjnego wobec rządu ROP (przy wszystkich zastrzeżeniach wynikających z jego małej liczebności w badanej próbie) *exposé* rządowe odebrano znacznie lepiej niż wśród wyborców UW, współtworzącej rząd. Z kolei w elektoracie opozycyjnego PSL *exposé* przyjęte było mniej więcej podobnie jak wśród zwolenników UW.

Jak już wspomnieliśmy, szczególnie istotne dla społecznej akceptacji rządu jest przyjęcie programowego wystąpienia premiera przez osoby, które nie wzięły udziału w wyborach. Otóż stosunek tej grupy badanych do *exposé* jest niemal dokładnie podzielony, a jednocześnie odsetek osób nie mających zdania w tej sprawie jest wśród nich zbliżony do odsetka odnotowanego wśród zwolenników niektórych partii (w tym jednego ze współkoalicjantów). Nieuczestniczenie w wyborach nie przesądza więc o obojętności wobec polityki rządu.

Mimo iż wystąpienie Jerzego Buzka było na ogół dobrze przyjęte, to jednak wśród badanych zdecydowanie przeważa opinia, że było ono raczej ogólnikowe, mało konkretne (61%). Za rzeczowe, konkretne uznała je ponad jedna czwarta (27%) ankietowanych (przy 12% braku zdania w tej kwestii). Spośród elektoratów partyjnych jedynie wyborcy AWS

w większości, choć nieznacznej, skłonni byli traktować to wystąpienie jako rzeczowe (55%, wobec 33% opinii, że było ono mało konkretne). We wszystkich pozostałych elektoratach wyraźnie przeważało zdanie o jego ogólnikowości. Także wśród tych, którzy nie głosowali, tylko co piąty (19%) uznał to wystąpienie za rzeczowe, wobec 66% zarzucających mu ogólnikowość.

Równocześnie jednak przeważa opinia, że *exposé* było przekonujące - największa grupa badanych odpowiedziała, że Jerzy Buzek przekonał ich do swoich zamierzeń.

Pojawia się tutaj zasadnicze pytanie - w jakim stopniu było to „przekonywanie przekonanych”, czyli własnych wyborców, a w jakim - zwolennicy partii opozycyjnych oraz ludzie nie biorący udziału w wyborach uznali się za przekonanych do zamierzeń obecnego rządu?

Tabela 2

w procentach

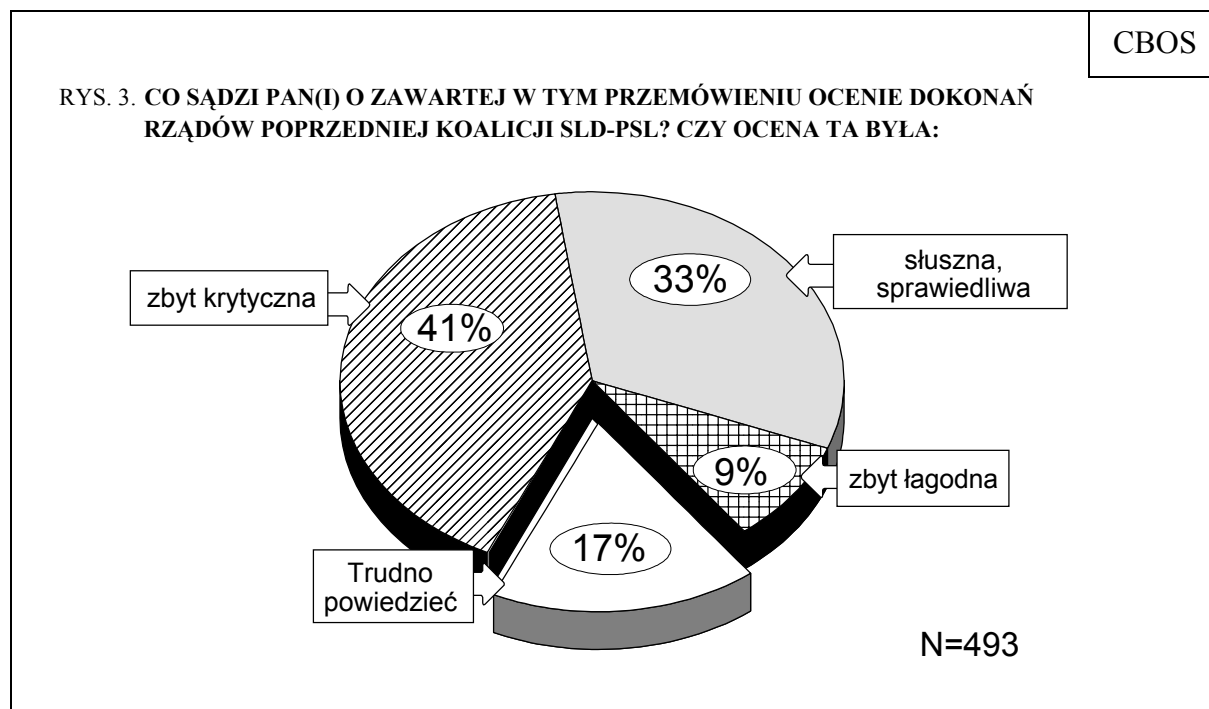
Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy Jerzy Buzek przekonał Pana(ia) do swoich zamierzeń?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
UP*	53	36	11
UW	56	28	16
AWS	77	8	15
SLD	19	73	8
PSL*	29	67	4
ROP*	73	14	13
Nie głosujący	44	42	14

V Cramera=.295
 * Do danych dotyczących elektoratów UP, PSL i ROP należy podchodzić bardzo ostrożnie, gdyż wyborcy tych partii poinformowani w omawianej sprawie stanowili bardzo nieliczne grupy.

Z jednej strony należy zauważyć, że uwidacznia się duży dystans wobec programu rządu w elektoracie współkoalicjanta - Unii Wolności. Ponad jedna czwarta wyborców tej partii, znających *exposé* premiera, uważa się za nie przekonanych do zamierzeń rządu. Z drugiej jednak strony przemówienie Jerzego Buzka - według deklaracji badanych - trafiło do przekonania niemal co piątemu wyborcy SLD oraz jeszcze większej liczbie sympatyków PSL. Także ponad dwie piąte ankietowanych, którzy nie uczestniczyli w wyborach parlamentarnych, deklaruje, że premier przekonał ich do swoich zamierzeń.

Ocenę dokonań rządów poprzedniej koalicji, zawartą w wystąpieniu Jerzego Buzka, stosunkowo największa grupa badanych uznała za zbyt krytyczną.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SLYSZAŁY O WYSTĄPIENIU PREMIERA JERZEGO BUZKA

Należy jednak zauważyć, że odsetek tych, którzy uważają tę ocenę za słuszną, i uznających ją za zbyt łagodną, jest prawie taki sam jak odsetek badanych, którzy sądzą, że była ona zbyt krytyczna. Można więc powiedzieć, że w ocenie rządów koalicji SLD-PSL respondenci dzielą się na dwie równoliczne grupy.

Podobnie jak w przypadku ogólnej oceny wystąpienia premiera, także i w stosunku do oceny dokonań rządów poprzedniej koalicji uwidacznia się większa zbieżność poglądów zwolenników AWS z opiniami sympatyków ROP niż z poglądami współkoalicjanta - UW.

Tabela 3

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Co sądzi Pan(i) o zawartej w tym przemówieniu ocenie dokonań rządów poprzedniej koalicji. Czy ocena ta była:			
	zbyt łagodna	słuszna, sprawiedliwa	zbyt krytyczna	Trudno powiedzieć
UP*	5	34	44	17
UW	6	32	44	18
AWS	15	57	16	12
SLD	3	8	77	12
PSL*	-	5	76	19
ROP*	17	46	20	17
Nie głosujący	11	27	35	27

V Cramera=.317
 * Do danych dotyczących elektoratów UP, PSL i ROP należy podchodzić bardzo ostrożnie, gdyż wyborcy tych partii poinformowani w omawianej sprawie stanowili bardzo nieliczne grupy.

Sam premier wywarł na ogół dobre wrażenie na badanych. Spośród osób znających jego wystąpienie 78% uznało, że dobrze się w nim zaprezentował, prawie dwie trzecie zaś (62%) odniosło wrażenie, że szef rządu zna się na tym, o czym mówi. Są to niemal takie same odsetki, jakie uzyskał Waldemar Pawlak tworząc rząd po wyborach '93. Wówczas 74% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że nowy premier dobrze się zaprezentował, a 63% - że zna się na tym, o czym mówi.

Ze stwierdzeniem, że Jerzy Buzek będzie umiał dobrze pokierować sprawami państwa, zgodziło się 59% badanych⁷ znających jego wystąpienie. Warto spojrzeć, jak na tę sprawę zapatruje się polityczne zaplecze premiera, a jak zwolennicy partii opozycyjnych oraz osoby, które nie wzięły udziału w wyborach.

⁷ Analogiczna liczba w odniesieniu do pierwszego wystąpienia Waldemara Pawlaka wyniosła 57%.

Tabela 4

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, Jerzy Buzek będzie umiał dobrze pokierować sprawami kraju?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
UP*	49	19	32
UW	62	7	31
AWS	87	2	11
SLD	28	32	40
PSL*	40	18	42
ROP*	78	7	15
Nie głosujący	53	27	20

V Cramera=.265
 * Do danych dotyczących elektoratów UP, PSL i ROP należy podchodzić bardzo ostrożnie, gdyż wyborcy tych partii poinformowani w omawianej sprawie stanowili bardzo nieliczne grupy.

Zdecydowana większość elektoratu AWS jest zdania, że wybór Jerzego Buzka na premiera był wyborem trafnym - będzie on umiał dobrze pokierować sprawami państwa. Podobnie sądzą zwolennicy ROP, choć wśród nich nieco więcej osób niż w elektoracie AWS ma w tej sprawie wątpliwości. Jeszcze większą ostrożność w tym względzie wyrażają sympatycy UW, spośród których blisko jedna trzecia nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie. Jednak również w tym elektoracie większość udzieliła twierdzącej odpowiedzi na to pytanie.

Warto podkreślić, że z poglądem, iż Jerzy Buzek będzie umiał dobrze pokierować sprawami kraju, zgadza się także ponad połowa badanych, którzy nie wzięli udziału w wyborach. Pozytywne opinie w tym względzie przeważają również w elektoratach PSL i UP. Jedynie wśród zwolenników SLD nieco więcej badanych nie podziela tego poglądu, niż go akceptuje, największa zaś część tego elektoratu powstrzymuje się od zajęcia stanowiska.

Sejmowe *exposé* premiera Jerzego Buzka zostało na ogół przychylnie przyjęte przez badanych, mimo że przeważa opinia, iż było ono mało konkretne. Jak można było oczekiwać, znacznie lepiej przyjęli je zwolennicy partii rządzących niż opozycyjnych. Niemniej jednak także wśród sympatyków SLD czy PSL znaczące grupy pozytywnie oceniają to wystąpienie i zgadzają się ze stwierdzeniem, że premier przekonał ich do swoich zamierzeń. Kontrowersje budzi zawarta w przemówieniu ocena dokonań rządów poprzedniej koalicji - w tej sprawie jedynie wśród zwolenników AWS i ROP zdecydowanie przeważa pogląd, iż była ona co najmniej sprawiedliwa, jeśli nie zbyt łagodna.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W poniedziałek 10 listopada 1997 r. premier Jerzy Buzek wygłosił w Sejmie exposé - informację o zamierzeniach nowego rządu. Czy słyszał(a) Pan(i) o tym wystąpieniu?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	43	57	1159
Płeć			
Mężczyźni	47	53	549
Kobiety	38	62	610
Wiek			
do 24 lat	27	73	161
25-34	34	66	206
35-44	45	55	273
45-54	49	51	172
55-64	62	38	161
65 lat i więcej	40	60	185
Miejsce zamieszkania			
Wieś	33	67	429
Miasto do 20 tys.	39	61	137
od 21 do 100 tys.	47	53	230
101-500 tys.	51	49	235
501 tys.i więcej mieszk.	55	45	124
Region			
Północny	43	57	135
Zachodni	39	61	121
Środkowozachodni	28	72	174
Środkowy	47	53	198
Wschodni	42	58	142
Południowo-wschodni	47	53	166
Południowo-zachodni	49	51	225
Wykształcenie			
Podstawowe	30	70	356
Zasadnicze zawodowe	28	72	329
Średnie	56	44	366
Wyższe	82	18	108
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	78	22	103
Prac.umysł.niż.szczebla	59	41	105
Pracownicy fiz.- umysł.	36	64	82
Robotnicy wykwalifikowani	33	67	142
Robotnicy niewykwalifik.	23	77	54
Rolnicy	29	71	71
Prywatni przedsiębiorcy	46	54	36
Bierni zawodowo			
Renciści	43	57	132
Emeryci	50	50	214
Uczniowie i studenci	40	60	74
Bezrobotni	15	85	69
Gospodynie domowe i inni	25	75	77
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	61	39	137
Sektor państwowy	47	53	126
Sektor prywatny	43	57	257
Spółdzielczość	51	49	26
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	25	75	173
201 - 325	33	67	213
326 - 449	39	61	204
450 - 599	58	42	175
Powyżej 599 zł	65	35	213
Ocena własnych war. mater.			
Źle	34	66	351
Średnie	39	61	530
Dobre	60	40	277
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	57	43	53
Raz w tygodniu	43	57	581
Kilka razy w miesiącu	35	65	149
Kilka razy w roku	39	61	272
W ogóle nie uczestniczy	52	48	104
Poglądy polityczne			
Lewica	50	50	233
Centrum	42	58	329
Prawica	53	47	382
Trudno powiedzieć	18	82	215

Tabela 2. Ocena wystąpienia Jerzego Buzka w Sejmie

(%)

	Pozytywna	Negatywna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	37	10	491
Płeć				
Meżczyźni	49	42	10	259
Kobiety	58	32	10	232
Wiek				
do 24 lat	41	46	13	43
25-34	45	40	15	70
35-44	53	36	11	121
45-54	53	40	7	85
55-64	55	37	9	100
65 lat i więcej	65	28	7	74
Miejsce zamieszkania				
Wieś	58	30	11	142
Miasto do 20 tys.	49	39	11	53
od 21 do 100 tys.	49	43	8	107
101-500 tys.	56	37	7	119
501 tys. i więcej mieszk.	47	40	14	68
Region				
Północny	42	43	15	58
Zachodni	54	41	5	47
Środkowozachodni	61	35	4	49
Środkowy	44	46	10	93
Wschodni	53	36	12	59
Południowo-wschodni	61	29	9	77
Południowo-zachodni	56	32	12	108
Wykształcenie				
Podstawowe	63	30	8	108
Zasadnicze zawodowe	48	43	9	91
Średnie	51	37	12	203
Wyższe	50	41	9	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	41	12	80
Prac. umysł. niż. szczebla	66	26	8	61
Pracownicy fiz. - umysł.	41	41	18	30
Robotnicy wykwalifikowani	57	39	5	48
Robotnicy niewykwalifik.	40	60	0	12
Rolnicy	57	39	3	21
Prywatni przedsiębiorcy	77	5	18	15
Bierni zawodowo				
Renciści	49	46	5	57
Emeryci	55	36	9	108
Uczniowie i studenci	42	39	19	29
Bezrobotni	40	39	20	10
Gospodynie domowe i inni	54	33	13	20
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	55	35	10	84
Sektor państwowy	49	34	17	60
Sektor prywatny	53	43	4	109
Spółdzielczość	55	31	14	13
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	71	23	6	43
201 - 325	41	41	18	69
326 - 449	65	28	7	79
450 - 599	46	39	15	101
Powyżej 599 zł	49	44	6	138
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	37	13	119
Średnie	54	35	11	207
Dobre	54	39	7	166
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	97	3	0	30
Raz w tygodniu	63	28	9	249
Kilka razy w miesiącu	56	30	14	52
Kilka razy w roku	35	55	10	107
W ogóle nie uczestniczy	15	68	18	53
Poglądy polityczne				
Lewica	27	61	12	115
Centrum	39	48	13	137
Prawica	76	17	7	203
Trudno powiedzieć	60	33	8	38